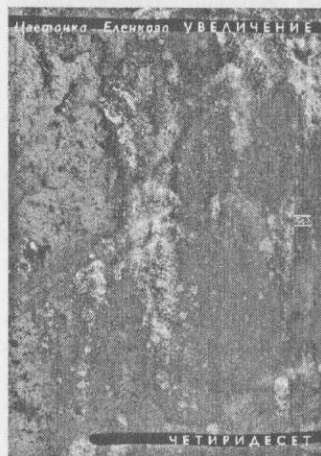

НАЙ-ЛЕСНО Е ИМЕТО НА СКРИТОТО; НАЙ-ТРУДНО Е ДА ГО ОБИЧАШ И ДА МУ ГОВОРИШ

През 2009 г. нашумя книгата със заглавие „Има ли кой да ви обича“. И отшумя. Отговор на въпроса не се даде.

Обичането и любовта не биха могли да имат отговори, но виждането им (от „ума“ и „сърцето“) е безпогрешно. Цветанка Елен-

кова е поетеса на любовта, на онази любов към света, която няма допълнения или субекти, за да направят нещата разбираеми с „кой“, „къде“, „докога“ и „доколко“. Любовта е недистанцирана и за нея се говори с неведение за висшия ѝ скрит промисъл. Но тя присъства и в наивните въпроси, защото първото ѝ и може би единствено удостоверяване в лековерния ни свят е, че говори, със същите лековерни думи. Любовта има едно свидетелство и това е прекрачването на мълчанието и доверието на думите, изхабени от употреба и единствено достъпните.

Любовта е особена бдителност, направила всичко в този свят особено важно и видимо, осезаемо. Когато обаче заговори за него, имената му ще са различни. Бисквитата – под увеличение 40 – става континенти и бозайници, и сянка. Тръгваш към по-далечния Южен полюс с кънки или шейна, но без екипировка и без тренировки и временни лагери. Няма да стигнеш. До любовта не се стига, но глупаво и лековерно се върви. Любовта е търсене на чудеса и способност да съзреш чудеса. Какво са водопадите на

Западна или Средна Стара планина пред тътена на Игуана и Виктория и тоновете вода и воден прах, които стават водноелектрически централи. Симфонии на божественото и трансгранични електрически централи.

Оризът е самун хляб и мраморен къс от старогръцки музеен експонат. Той няма вкус, но не добавяйте подправки, нито посолявайте.

Тази стихосбирка говори за пробите на един микроскоп, взет от щанда, и за излиняващите пръскала по планините в една югоизточна Европа, за която климатолозите вещаят, че ще се превърне в полупустиня. Изключителна е с опроверженията на това съсипващо знание за нещата и за местата, което ни е стоварила научната компетентност. Създаде е паралелен ненаучен свят (жонглирайки с научните термини, които са също думи). Изключителен е поетическият почерк и поетическите думи, защото нещата са изключителни. Нещата са станали имена, които се разгъват и разгласяват, повтарят се и се заучават сякаш идват от бъдещи христоматии и уроци по родна словесност. Тези думи, намерили нещата, прокарават маршрутите, по които човекът може да продължи своето бавно напредване от юга на праисторическите пещери към оцеляването отвъд дължините на космическото лъчение и слънчевите потоци. Или към Южния полюс. Любовта е невидима за микроскопа и космически безмислена, и единственото основание за думите. За нея не се говори, но само любов е безкраят и неизчерпаемостта. Кратък миг отвъд крайността на света, който обаче ще е безкраен.

Поезията предава крайността на една любов, скрива я, но предава и безкрая на онова съзнание, което е станало проводник и сетиво на нещата и любовта отвъд думите и менливостта на термините им. Според това знание за скритото и за дълбоката причинност златната ябълка в клоните на познанието и щастието е корен на светлината, от който черпи и познанието, и щастие:

*Златната ябълка е важна
не на клона а в корена на дървото*

във водовъртежа от светлина

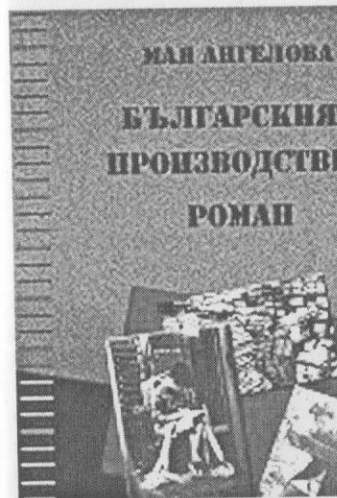
Лесно е да възприемеш, че си в този свят, „иска ти се“: любовта е всегледие и всежелание, които нямат насищане, защото не са сложили и мярка на алчността, а алчност няма. Няма гледна точка, има всегледие и точката на фокусиране е навсякъде. Гледането и думите на нещата са другото име на любовта, скрита в скромност и боязън:

*Бащата който създава
и майката която оплаква
тази първа невинна любов
към невъзможния любим*

Мая Горчева

*Цветанка Еленкова. Увеличение
четиридесет. София: Ерго, 2016.*

ОТВИНТВАНЕ

Веселие за читателите от новите времена е будел Вазовият преразказ на театралното представление на „Многострадалната Геновева“. Веселие буди вживяването в строително-производствения патос на първите петилетки, ко-

гато днес четем за тях. Смешно е, без да трябва да се измисля. Пишат се романи за „отговорните“ професии на автобусни кондукторки, стихотворения за труда на касапите; изброява се текстилна продукция: комбинезони с неестествени размери, ватенки с различни по дължина крачоли, откраднат чорапогащник. Попадаме на персонаж, съчетаващ Хемингуей с руски богатир, високопоставен специалист по геология, смогнал да помогне дори на туарегите в Сахара да построят собствената си индустрия. Производственият роман хем изисква аскетичност и

целеустременост, хем щедро ни обсипва с небивалиците на едно забравено произвеждане.

Когато се пишат производствени романи, се е родил и потресаващият призив: „Продавачът на нашата нова книга трябва да е човек с високополитическо съзнание за своята благородна работа“. Няма какво да се залъгваме: книгопродаването е политика. Книгата е политика, политика е писането, но също разпространението, рекламирането и в крайна сметка цената. Забравили ли сме го?

Авторката на „Българският производствен роман“ открива и точното име за тази неизмисленост на бързостроящия се свят в заглавието на един очерк на Цанко Живков от 1953 г.: „Летопис на една мечта“. Удостоверимите факти на едно въображаемо. Все пак са се случили, днес разчистваме руините и засаждаме дървета над хвостохранилища. Сюжетите на това време са епически, защото преобръщат времената; героите са епически, сиреч синове на богове (какви то са окачените по портрети партийни вождове). Големият митологичен разказ за създаването на човека винт и машина в механизма на одържавеното време и пространството, за премоделирането и произвеждането на най-доброкачественото човешко същество; изкуството е плющени на трансмисии, вдъхновено от болтове, зъбчати кола и пневматични чукове.

Всъщност този хъс за произвеждане, станал романи, съвсем не е обичан от официалния социалистически реализъм. В българската лите-